

langban egy hosszanti, és három keresztárkot nyitotunk. A betöltése átlagosan 10 cm vastag volt, így rétegtani viszonyokat megállapítani nem tudtunk. A betöltésben valószínűleg a péceli kultúrához tartozó pattintott kőeszközök és római kori cserepek voltak. A felszínen, oldalra sodródva 9–11. századi cserepeket találtunk. A kőfülkében is nyitottunk kutatóárkot. Itt a betöltés 80–85 cm volt. 50 cm mélyen pattintott kőeszközök (köztük obszidián) kerültek elő, a felettük lévő rétegben pedig római kori cserepek voltak. A kőfülke plafonján vastag koromréteg volt. A betöltésben talált két hamus réteg arra utal, hogy nem csak az újkorban raktak itt tüzet.

GÁBOR OLIVÉR

116. Kölesd – Csonthegy

(Tolna megye) **B; Kö**

A Sió-parton emelkedő többrészes földvárban a Tolna megyei várkutató program keretében végeztem szondázó ásatást. A várban első ízben (1888-ban) Wosinsky Mór végzett leletmentést, amikor bronzkori (mészbetétes) leleteket tárt fel. A szondázó ásatáson a vár D-i, központi részét és az ennek É-i végén húzódó átvágást kutattuk. A fővárban megfigyeltünk egy belső védelmi vonalat és részlegesen feltártunk egy bronzkori – mészbetétes kultúrához tartozó – gödröt. A mesterséges bevágás az átvágás tanúsága szerint eredetileg széles, lapos aljú volt. A feltöltődés vastagsága 90–100 cm.

A bronzkori leleteken kívül kevés középkori lelet is előkerült.

A feltárás költségeit a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, valamint az OTKA fedezte.

MIKLÓS ZSUZSA

117. Körmend, Várkert

(Vas megye) **R; Kk**

1998. június 15–22. között Körmend Város Önkormányzatának pályázaton elnyert anyagi támogatásával folytattam hitelesítő ásatást a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóságának engedélyével, a természetvédelmi területen. A helyi Városgondnokság két fő fizikai munkása mellett a helyi Rázsó Imre Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet diákjai, valamint helyi önkéntes diákok segítettek.

Korábban dr. Károlyi Mária ásatott itt a Batthyány-obelisk környékén, három helyszínen. Ezek közül az általa 1. számúnak jelölt lelőhelyet (ld. Kora rézkor Vas megyében) hitelesítettem, egy 7 méter hosszú és 1 méter széles árokkal, valamint egy 4×5 méteres, az előbbihez csatlakozó szelvényben dolgoztunk. Sikerült azonosítani Károlyi Mária 1984. évi feltárási szelvényének egy részét is.

Két, általa már szintén megismert korszak új objektumait rögzítettük.

1. a rézkori Balaton-Lasinja I. korai fázisára tehető, földbemélyített építményének (lakóhely?) részlete, igen jellemző és tetszetős kerámiával,
2. egy 14–15. századi, szintén földbemélyített kb. 2,2×2,2 méter alapterületű építmény egésze került feltárássra és dokumentálásra.

Sikerült C-14 kormeghatározásra mintát gyűjtenünk, vizsgálata az MTA debreceni Atommagkutató Intézetében folyamatban van. Kis mennyiségű bakonyi kova magkövet, gyártási hulladékokat és szilánkokat gyűjtöttünk. Az ép – bár nem meghatározható funkciójú – középkori objektum eggyel növeli a kevés számú helyi adatot.

ILON GÁBOR

118. Köröstarcsa, Kossuth tér

(Békés megye) **R**

Szennyvízvezeték ásása során Köröstarcsa belterületén, a Kossuth tér 8. számú ház előtt, zsugorított, hasra fektetett csontváz került elő. A sírban mellékletként egy edényt és állatcsontokat találtunk. A munkások az árok ásása alkalmával a kiemelt koponya mellett két további edénykét találtak, melyeket átadtak. A rítus és az edények alapján a sír egyértelműen a tiszapolgári kultúrához sorolható.

GYUCHA ATTILA

119. Lajosmizse, Mizse 1.

(Bács-Kiskun megye) **Sza**

1998. július 24-e és augusztus 15-e között került sor a Lajosmizsét É-ről elkerülő új út nyomvonalában egy szarmata település feltáráására. A feltárás során két ház került a felszínre. Mindkét háznál, a házak hosszanti tengelyében cölöplyukakat találtunk. A padlószinten egyik háznál sem lehetett megfigyelni tapasztás vagy döngölés nyomát. Az egyik ház sarkában agyagból épített kemence volt, a másik házban nem találtuk meg a tüzelés nyomát. A két házon kívül 54 gödör és 13 árok került elő. A feltárt gödrök és árkok egy része a szarmata településhez tartozott, az előkerült kerámiaanyag alapján a település élete a 3–4. századra keltezhető. Az objektumok másik része újkorinak bizonyult, ezek közül két nagyméretű, méhkas alakú verem érdemel említést, melyeket később szemetesgödörnek használtak.

SOMOGYVÁRI ÁGNES – V. SZÉKELY GYÖRGY

120. Lázi (MRT. 4. 41/1. lh.)

(Veszprém megye) **Kk**

Fenti helyen, a Kis (korábban Felszabadulás) utca 1.

(ABC üzlet) és 2. szám (Horváth Elemér háza) telekhatára előtt, az úttestre merőlegesen ásott közműárókban csontvázakat és alapfalat találtak. Nagy valószínűséggel a falu középkori temploma és temetője lehetett itt.

A helyszínen a munkaárkot már visszatemetve találtam. A csontmaradványok egy részét a polgármester összegyűjtötte és átadta.

RAINER PÁL

121. Lesencetomaj-Piroskereszt

A részletes jelentést lásd a 107–121. oldalon.

(Veszprém megye) *R6; N*

S. PERÉMI ÁGOTA

122. Ludas, Varjú-dűlő

(Heves megye) *U; R; B; LT*

A 3. sz. főút tervezett, kb. 10 km-es elkerülő szakaszának nyomvonalán történt terepbejárás során, 1998. nyarán lokalizáltuk a lelőhelyet Ludas É-i határában egy domb K-i lejtőjén. Magnetométeres méréseket is igénybe véve, a legsűrűbbnek ígérkező területek megkutatását céloztuk meg, majd pedig az adódó topográfia alapján, az előkerült jelenségek lényegi összefüggéseit igyekeztünk tisztázni, így bővítettük szelvényeink méretét az indokolt mértékig.

Eközben sok nehézséget okozott, hogy a nyomvonal mentén nagyfeszültségű villanyvezeték és földbe ásott gázvezeték húzódik, továbbá, hogy a lelőhely K-i részén egy földutat vágtak a domboldalba, ami fontos területeket tett kutathatatlaná.

Munkánk során kb. 1 ha területet humuszoltunk le, négy nagyobb szelvényt nyitottunk meg, melyekben több mint 200 régészeti objektum (ház, gödör, tűzhely, árok) és több száz cölöplyuk nyoma rajzolódott ki. Az ásatás során egy újkőkori – AVK-leletanyagú – település maradványait (hulladékgyödröket, házhelyeket jelző cölöpnyomokat és egy sírt), néhány késő rézkori és koraközépső bronzkori gödröt, egy késő bronzkori település számos gödrét, egy késő bronzkori körárok-rendszer, továbbá kelta telepobjektumokat – házat, gödröt, árkokat – sikerült megtalálnunk és mintegy 50%-ban feltárnunk. A leletmentést a Mátrai Erőmű Rt. finanszírozta.

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ

123. Medgyesegyháza, Temető-halom

(Békés megye) *Á*

1996-ban kapáláskor került elő a községtől DK-re, a temető Ny-i szélénél s a temető D-i végében lévő Temető-halomtól É-ra az az Árpád-kori körmeneti ke-

resztről származó, bronzból öntött, aranyozással díszített korpusz, amelyet 1998 januárjában ajándékoztak a Munkácsy Mihály Múzeumnak. Magassága 5,9 cm, szélessége a karoknál 5,3 cm. A tárgy előkerülési helyén sem a januári fagyban, sem júniusban fémkeresővel végzett helyszíni szemle során nem került elő más régészeti lelet, így a korpuszt csak szórványleletként kezelhetjük.

SZATMÁRI IMRE

124. Mezőberény, 64. sz. lh.

(Békés megye) *Kk; Kú*

1998. május 13-án bejelentés érkezett a békéscsabai múzeumba, hogy a Mezőberény és Köröstarcsa határán elhelyezkedő, „Templom-zug” nevű területen 3 db ezüstpénz került elő. A bejelentőt még aznap felkerestük. Elmondta, hogy a pénzeket az egyik traktoros kollégája találta a saját földjén néhány nappal korábban.

A pénzek közül 2 db-ot (mindkettő I. Ferdinánd ezüstdenár körmöcbányai veret) átadtak a múzeumnak. A harmadik pénz a Tsz főkönyvelőjéhez került.

A bejelentővel és a pénzek megtalálójával kimentünk a lelőhelyre, amely egyértelműen azonosítható a Mezőberény 64. számú, Hacskó-tanya I. nevű topográfiai lelőhellyel. A területen a vetés között nagy számú késő középkori edénytöredéket találtunk, kb. 30×50 méteres körzetben, egy, a felszínből kissé kiemelkedő, keskeny partvonulat tetején.

1998. május 22-én fémkereső műszer segítségével további 4 db, az előzőekkel megegyező típusú és korú ezüstpénzt találtunk.

A helyszíni szemlén Gyucha Attila, Liska András és Medgyesi Pál régészek, Kékegyi Dorottya, Klenk Tímea és Stefán Bernadett ásatási technikusok vettek részt.

A MRT 10. kötetében a lelőhelytől említenek egy 16. századi éremleletet, amely 1931-ben került elő. Nagy valószínűséggel ehhez a lelethez tartoznak a most megtalált denárok. (MRT 10. 568–569).

LISKA ANDRÁS

125. Mezőfalva, Hatházsismánd

(Fejér megye) *Á*

Gázvezeték építéséhez kapcsolódó leletmentésünk során egy Árpád-kori település két árkanak részletét tártuk fel.

A leletmentésen részt vett Váczi Gábor régészhallgató (ELTE RI.)

KULCSÁR MIHÁLY

126. Mohora, Zichy – Vay kastély

(Nógrád megye) *Á; Kk*

A kastély felújítási munkái kapcsán a DK-i saroktorony mellett előkerült falmaradvány leletmentő doku-